

21 od cesarskega komisarja imenovanih poslancev, mej mej temi 11 Turkov.

Predsedoval je temu zboru bivši eksarh Antim. Prava voditelja razpravam sta pa bila podpredsednika šolski nadzornik Teodor Ikonov in pa Petko Karavelov. Kot jeden najboljših govornikov je pa bil na tem shodu metropolit trnovski Klemen, o katerem se zadnji čas zopet mnogo govori in katerega ime je znano v bolgarskem slovstvu, ker je bil prejšnje čase dober leposloven pisatelj. Ta zbor je izdelal bolgarsko ustavo. Imel je 27 sej in se je zaključil dne 28. aprila.

Njegove razprave so bile jako burne. Že tedaj so se pokazala nasprotja mej bolgarskim narodom in Rusi. Prvotni načrt bolgarske ustave, kakor so ga izdelali Rusi, je bil jako malo liberalen. Pred vsem se je hotela dati velika oblast knezu, ki bi bil v sobranje imenoval polovico članov. Potem so pa Rusi želeli, da naj bode ustava le začasna. Iz vsega je razvidno, da ruski državniki že tedaj niso merili na ohranitev samostojne Bolgarije, temveč želeli pri prvi priliki jo narediti za rusko pokrajino.

Pri splošnem tedanjem naudušenji Bolgari seveda še niso tako spoznali pravih ruskih namer. Rusija je pa tudi odjenjala od svojih zahtev, nekoliko ker je po skušnjah na berlinskem kongresu se bila prepričala, da ni v njeni moči nakrat vsega doseči, nekoliko pa, ker se je nadejala, da bode pozneje po ovinkih dosegla, kar želi, kar bode tem lažje, ker bodo Bolgarijo upravljali največ Rusi.

Takoj drugi dan, ko se je gori omenjeni shod zaključil, se je sešlo veliko sobranje, ki se je bilo volilo že na podlagi nove ustave. Bili so predlagani trije kandidati princ Reuss, danski princ Valdemar in pa Aleksander Btenberški. Na priporočilo metropolita Klementa je bil izvoljen poslednji, ki je bil ruski kandidat. Voljenemu knezu je šla volitev sporočit posebna deputacija.

Ko se je po mnogih zmešnjavah, ki so se godile v deželi, odpovedal knez Aleksander, se je v Trnovem zopet sešlo veliko sobranje in izvolilo dne 10. novembra 1886. leta danskega princa Valdemarja, brata ruske carice, za kneza. Ta pa izvolitve ni vsprejel in v juliju 1887. leta se zopet v Trnovem snide veliko sobranje in dne 7. julija izvoli za kneza Ferdinanda Koburškega.

Ne le v stari, temveč tudi v novejši bolgarski zgodovini ima torej Trnovo najvažnejšo vlogo. V kratkem se zopet snide bolgarsko veliko sobranje, da se posvetuje o nekaterih premembah ustave. To sobranje bode najbrž zopet zborovalo v Trnovem.

Mesto Trnovo je majhno. Ima le nekaj nad 11.000 prebivalcev. Pod turško vlado je mesto imelo več ljudij in je bila polovica prebivalstva turška. Od kar je pa Bolgarija svobodna, so se pa Turki iz Trnovega skoro vsi izselili, kakor sploh iz Bolgarije. V vsem jih je še kacic 500 ali 600 v mestu. Trnovčanje so jako veselo in zgovorno ljudstvo. Imajo veliko nadarjenost za trgovino in višje študije. Ženske so v Trnovem posebno lepe, črne lase z grškim tipom. Drugi Bolgari imajo Trnovčane

za intrigante in prepekance in se radi norčujejo iz prevelikega vpliva žensk v Trnovem. Ker lega ni posebno ugodna, je vzlic nadarjenosti prebivalstva trgovina in obrtnija le neznatna, tudi duševno življenje le počasi napreduje, če tudi se je osnovala gimnazija in višja dekliška šola.

Razvoj mesta ovira neugodna lega. Prostora ni, da bi se moglo mesto večati. Zidano je na visokih skalah, mej katerimi se vije reka Jantra. Take čudne lege nima nobeno evropsko mesto, kakor Trnovo. Mesti Bern in Verona sta zidani ob ovinkih rek ali je njuju lega nizka, v tem, ko je lega Trnovega jako visoka. Potniki se ne morejo dovolj načuditi slikoviti legi tega mesta. Zaradi pomanjkanja prostora, so ulice ozke, hiše jako visoke. Po mnogih ulicah niti ne moreš z vozom. Hiše niso zidane v jednaki višini, temveč stoje nekatere vrste hiš veliko nižje ob bregu, nego druge. Iz vrta kake hiše se pride naravnost v najvišje nadstropje kake druge. Po ozkih stranskih ulicah so stopnice, kakor v Dobrovniku v Dalmaciji. Ob robu je pa vendar še kacic 50—60 metrov globočine do reke.

Hiše so največ lesene, rudeče ali pa rumeno pobarvane in imajo majhne vrtce. Ulice tudi pri slabem vremenu niso blatne, ker se zaradi strmine voda hitro odteka. V hišah ob reki se sliši kaj prijetno šumljanje vode. Reka Jantra je pa posebno po letu navadno jako plitva in jo lahko prebreds na več krajih.

(Dalje prihodnjič.)

Poučni in zabavni drobiž.

Telefon. Število razgovorov po telefonu 1891. leta je znašalo v okroglih številkah v Zjedinjenih državah 450, v Nemčiji 223, v Švediji 21, v Švici 5 1/2, v Belgiji 12, v Italiji 14 3/4, v Veliki Britaniji in Irski 75 milijonov.

Nesreče na železnicah. V Zjedinjenih državah se jih je ponesrečilo 1889. leta po železnicah 22 000 ljudij, in od teh je bilo mrtvih 2000, v 1890. letu pa 25 000 ljudij od katerih je bilo mrtvih 2500.

Umrl je v San Remu Ignacij Atanivano, bivši mehiškanski konzul v Parizu. Pokojnik je pripadal oni mali vrsti čistokrvnih Indijancev, ki so se popeli do višjih mest v državni službi. Posebno v diplomatski službi je Indijanec velika redkost. — V Novem Orleansu v Ameriki je 21. februarja umrl general Peter Gustav Bearegard znan iz severoameriške državljanske vojske. Kot vojskovodja južnih držav je v več bojih otepel severnjake. Rojen je tudi v Orleansu 1818 leta.

Umrl je dne 5. t. m. francoski zgodovinar in filozof Ipolit Taine, član francoske akademije v starosti 65 let. Taine se je sprva bavil s filozofijo in je s svojimi prvimi deli o Liviji in o francoskih modroslovcih 19. stoletja bil vzbudil veliko pozornost vsled nezavisnosti svojih nazorov. Ti dve deli je obdarila francoska akademija. Njegova zgodovina angleškega slovstva je pa precej pristransko delo in je zatorej kaloliški učenjaki niso odobrvali. Napoleon III ga je imenoval za profesorja zgodovine na šoli lepih umetnostij. Leta 1878. je bil imenovan članom akademije. Spisal je jako mnogo zgodovinskih in umetnozgodovinskih del. Posebno ga je naredilo slavnega njegovo delo „Les Origines de la France contemporaine“. To delo je izšlo v več izdajah. Posebno so se zanimali za to, kar je pisal o veliki francoski vstaji.

Čikago v Ameriki ima 400 tiskaren, 50 velicnih knjigoveznic, 200 knjigaren, 70 papirnic

Stassova dela. Osnoval se je poseben odbor, ki izda dela slavnega belgijskega kemika Stassa. V tem odboru je tudi več slovečih nemških kemikov.

Razstava poštних znamk bode 15. julija do 2. julija v Curihu v Švici.

Izvestij muzejskega društva dobili smo III letnika 1. sešitek. Vsebina temu zvezku je: S. Rutar: Gradišče in gomile na gori sv. Magdalene pri Šmarji; S. Rutar: Slovensko-nemška starinoslovska terminologija; J. Scheinigg: Slovenska osebna imena v starih listinah; Dr. Fr. Kos: Slovenski „mansus“ in slovenska „hoba“; A. Kobler: Drobntince iz furlanskih arhivov; S. Robič: Kranjski mahovi; Mali zapiski. Narčnina za ta list znaša 2 gld. na leto.

Rodbine Petazzi, Strassoldo in Coronini Iz „Izvestij muzejskega društva“ izvemo, da so omenjene tri grofovske rodbine bile prvotno slovenske. Pisale so se Petač, Stražar in Korenin.

Novice.

Državni zbor.

V seji dne 11. marcija izreka posl. Muth obžalovanje, da se zbornica z vsem bolj peča nego s kmetijskimi razmerami. Poljedelski minister grof Falkenhayn odgovarja raznim željam in zahtevam poslancev. Glede pritožbe o potovalnem učitelju v Istri, obljubi minister, da bo storil kar je mogoče. Minister se bavi z trgovinskimi pogodbami. Ne samo vinska klavzula je prouzročila domačemu vinu nizke cene, temveč okoliščina, da se je veliko vina pridelalo. Na to se peča minister z rudarskimi razmerami. Glede konjskih dirk pravi, da je te koristno podpirati, ker se s tem pospešuje konjereja. Načrti osnovanju kmetijskih zadrug predložili se bodo zbornici v prihodnji sesiji. Govorili so na to posl. Kirschner, Rigler, Troll in Tausche. Posl. More pravi, da je vzrok temu, da kmetijstvo propada v tem iskati, ker se vlada oziroma parlament z vsem bolj peča nego z kmetijstvom. Dragi čas se trati le z nepotrebnimi prepiri. Vlada obeta vedno, da bo storila kaj za kmetijstvo, a vsi njeni načrti niso nič vredni, ker se ne briga za uzroke slabim kmetijskim razmeram. Stalna vojska naj se reducira in kmetijstvu se bo izdatno pomagalo. Posl. Fux dvomi, da bi kmetijske zadruge kaj pomagale kmetijstvu. Posl. Pirquet zagovarja dirke in nasvetovano subvencijo. Govorili so še posl. Hagendorfer, Kaiser, Roszkowski, Richter in sekcijski načelnik Rinaldini.

V seji dne 13. marcija odgovarja pravosodni minister grof Schönborn na interpelacijo poslanca Robiča zaradi znanega slučaja pri sodišču v Svincu na Koroškem; ko je sodnik slovenski stranki zaklical: Le čakaj, te bom že nemški učil. Minister pravi, da tu gre za nekega požigalca, ki je bil že večkrat kaznovan in se je proti sodniku nedostojno vedel, ter je bil vsled tega obsojen na 24 ur zapora. — Na to se nadaljuje debata o proračunu poljedelskega ministerstva. Posl. dr. Heilsberg je za to, da se rudarska akademija v Ljubnu vrsti mej prave visoke šole; posl. dr. Fürstl-Teichek meni, da je vzrok slabim razmeram na kmetih to, da so se odvadili priprostega življenja, da so davki preveliki in da je vojaško službovanje splošno. Govorilo je še več poslancev, ki so pretresavali razna kmetijska vprašanja, oziroma priporočali vladi, da naj uvaža razne momente v prospeh kmetijstva. Ko je glavni govornik „za“ posl. Marchet mej drugim posebno priporočal vladi skrb za vinarstvo in je govoril še poročevalec posl. Rutowski, se je na to proračun poljedelskega ministerstva vsprejel.

V seji dne 14. marcija bila je na vrsti državnega proračuna točka: Subvencije in dotacije deželnim zakladom in zemljiško-odveznim zakladom. Posl. dr. Laginja riše v daljšem govoru žalostne razmere v Istri, rekoč, da je ta dežela edna najbolj zanemarjenih in revnih, ter da ne more zmagovati stroškov za zemljiško-odvezni zaklad. Govornik priporoča vladi v posebni resoluciji, da naj dolg v znesku 416.000 gld., katerega dolguje Istra državi na zemljiško-odveznem zakladu z ozirom na revščino, ki vlada v tej deželi, odpiše. Posl. Biankini priporoča vladi, da naj obrača večjo skrb na dalmatinske pomorske družbe in da naj ne troši milijonov samo za Lloydovo in dunavsko parobrodno društvo. — Na to zbornica preide na drugo točko dnevnega reda in se nasvet, da se proglašni davčni odsek stalnim, vsprejme po kratki debati. O točki, ali je proglašiti tudi obrtni odsek stalnim, vname se daljša debata. Več poslancev se je izreklo zoper stalnost odseka, nekateri so priporočali, da se isti proglašni stalnim. Konečno obvelja nasvet, da je obrtni odsek proglašiti stalnim. Proti stalnosti odseka glasovali so le Poljaki, kar je umevno, ker je v Galiciji malo industrije in obrtnije.

V seji dne 15. marcija razpravljalo se je o trgovinski pogodbi s Srbijo. Posl. Peschka pravi, da ta trgovinska pogodba ne bo koristila skoro nič industriji, pač pa mnogo škodovala kmetijstvu. Govornik se izreka proti pogodbi. Tudi posl. Vohanku se sklepanje te trgovinske pogodbe malo prezgodno zdi in je za to, da se razprava odloži in naroči vladi, da glede nje poizve mnenja trgovskih in obrtniških zbornic. Posl. dr. Peez pogrša v pogodbi določbe glede razsodišč, ker vojaštvo se mora vendar enkrat odpraviti in se vvesti mejnarodno razsodišče, ki naj bi razsojalo nastale prepire. Trgovinski minister marki Baquehem na dolgo priporoča trgovinsko pogodbo s Srbijo, od katere upa, da se bode dobro obnesla. Ko sta govorila še dva poslanca, ter vladni zastopnik dr. Sperk in poročevalec posl. dr. Halwich se je na to trgovinska pogodba s Srbijo vsprejela. — Vsprejela se je tudi trgovinska pogodba z azijskim polotokom Koreo, se v nekoliko premenila pogodba z Norvegijo in Švedijo in se vsprejela pogodba z Rumunijo glede varstva varstvenih znamk.

V večerni seji pričela se je razprava o načrtu zakona glede ponarejanja živil. Govorili so štirje poslanci, ki so se vsi pritoževali o ponarejenih škodljivih živilih in priporočali, da se potom posebnega zakona že skoro zabrani ponarejevanje živil. — Posl. dr. Gregorec in tovariši interpelujejo naučnega ministra zaradi naredbe ravnateljstva celjske gimnazije, da je doprinašati učencem le nemške ubožne liste in zaradi nekih pohujšljivih dogodkov na omenjeni gimnaziji. — Posl. grof Alfred Coronini in tovariši interpelujejo vlado zaradi protiavtstrijskih demonstracij, ki so se višile povodom novačenja v Gorici, ko policija ni opominjala laških mladeničev, ko so popevali iredentovske pesmi po mestu, pač pa prijala slovenske mladeniče, ki so peli nedolžne slovenske pesmi.

V seji dne 16. marcija bila je na vrsti razprava o premembi stavbenega reda. Po daljši debati vsprejela se je naposled z majhno večino prememba § 2. stavbenega reda, po katerem smejo v manjših, neizvzetih krajih izvrševati stavbeni podjetniki sploh vsa potrebna dela z lastnimi močmi. Za premembo so glasovali liberalci in Poljaki. Proti premembi so v korist kamnosekov, tesarjev, mizarjev itd., posebno dobro govorili posl. dr. Ebenhoch (konservativec), Adamek (Mladoček) in dr. Lueger (antisemit), ki pa s svojimi prepričevalnimi govori niso večine pripravili do tega, da bi bila prememba zavrgla.

V večerni seji nadaljevala se je razprava o zakonu glede ponarejanja živil. Govorilo je več poslancev, ki so se vsi izrekli za zakon, le da so nekateri opozarjali na razne nedostatke zakona. — Trgovinski minister predloži načrt po-